

Gårdsnavn: Brenne søndre og Brenne midtre **Gnr/bnr:**
Koordinat: Ø: 627739, N: 6582126, 22 EU89-UTM Sone 32
Synbarhet: Dårlig gjenfinnbar i terreng

Foto: Erling Skivdal 20.05.2010

Kulturminneregistrering

KMtype: Gårdstun, Annet kulturminne,
Tilstand: Spor/rester finnes
Verneverdi: Ikke evaluert verneverdi
Vern: ,

Beskrivelse:

Beskrivelse: Muntlige overleveringer på Brenne sier at dette er plasseringen for den gårdsbebyggelsen som var da Brenne var én gård.

Kilde: Ove Brenne (1905-1963) og Målfrid Gressløs (1921-).

På toppen av fjellhausen ses to stenspore/stensettinger. Den ene kan muligens stamme fra en eldre vei, mens den andre utvilsomt er restene etter en grunnmur til et hus.

Det vokser store syrintrær på stedet.

Det lokale stedsnavnet Kubben stammer neppe fra bosettingen der, men heller fra at området ved hausen ofte ble brukt for lagring av tømmer (kubb).

Ole Kullerud (1918-1996) har på kart avtegnet "Hustomta" på samme området.

Jens Werenskiold

Brenne – som med årene utviklet seg til å bli tre gårder og en husmannsplass – var fram til 1746 én gård. Siste eieren av hele Brenne var godseier Jens Werenskiold, eieren av Borregaard. Det var samme mannen

Lok. nr. 1053448 Kubben/Hustomta forts:

som natt til 6. februar i 1702 på mirakuløs måte reddet livet sammen med kona, sønnen og hovmesteren da Borregaard raste i fossen og 14 mennesker og 200 dyr ble drept.

Jens Werenskiold eide også Varteig kirke, og i flere generasjoner var eierne av kirken også eiere av Brenne.

Godseieren på Borregaard leide bort Brenne til leilendinger. Ole Christoffersen Brenne (1700-1760) var den siste som drev Brenne samlet. Han leide gården av Werenskiold fra 1733.

Selveiere i 1774

Tretten år senere ble gården delt i to, og Ole Christoffersen fortsatte å leie det som i dag er tilnærmet søndre Brenne. Den andre halvdel – det som i dag er midtre og nordre Brenne – bygslet Jens Werenskiold bort til Jens Guttormsen.

Derfor er det mulig at bygningsmassen ved Kubben sto fram til 1740-årene, og at det først ved delingen i 1746 ble etablert to gårdstun.

Bøndene på Brenne ble selveiere først i 1774 – da Ole Hansen Brenne kjøpte søndre Brenne og Christoffer Jensen Brenne kjøpte den nordre halvdel.

Nordre Brenne ble for øvrig delt igjen i 1848 mellom brødrene Johannes og Christen Christoffersen. Brødrene var barnebarna til den første selveieren, Christoffer Jensen.

Avklaring først i 1834

Selv om Brenne ble delt så tidlig som i 1774, ble ikke grensene mellom de to gårdene tinglyst før 60 år senere. Etter en ”Udskiftningsforretning” på Brenne 31. august i 1833 ble delingen av jorda tinglyst ved høsttinget for Onsø sorenskriveri i 1833 og skogen ved vårtinget året etter. Den gang var det Even Olsen som satt med søndre Brenne og Anne Eriksdatter med nordre gården.

Bygningsmassen inngikk ikke i utskiftningen. Derfor heter det seg at Even Olsen fremdeles kommer til å eie ”de paa den nordre Parsel opførte Waanings- og Udhuse m.v. og omvendt”.

De to grunneierne fikk imidlertid bare snaue to år på seg til å flytte bygningene. Det heter seg nemlig at ”ethvert Waaningshus skal være bortført fra den Parterne i dag tilfaldne Andel inden St. Hansdag 1835 og Udhusbygningerne inden samme Tid førstkommende aar”.

Hvis ikke så skjedde, ville det bli en ”Mulkt af en halv Speciedaler daglig til Præstegjældets Fattigkasse”.

Tilhørende enkeltminner (0):

Litteratur